

Beetje idealisme, boel scheppings- drang

Onlangs reisde de Arnhemse vormgever Arnout Visser voor de vierde keer sinds 2000 naar Kenia. In een glaswerkplaats in de bush - onder de aanvliegroute naar Nairobi - vervolgde hij zijn 'Bushglass' project, waarvoor lokale glasblazers een collectie gebruiksvoorwerpen maken. Visser subsidieert het meerjarenproject zelf. "Ik zie het niet als ontwikkelingshulp. Meer als een beetje idealisme en een hoop scheppingsdrang."

deze pagina links:
Arnout Visser blaast zelf

rechts: Werktekeningen
lampen

volgende pagina, linksboven:
Karaf van Colaflesglas,
het logo is nog te zien

Kan van Bombay
Sapphire-glas

Condoomlamp met erop
geplakte condoms om
mee te nemen, op een
expositie in Nairobi

onder: Brillenglazenlamp

Chris
Reinewald

Arnout Visser

Het was de bevriende glaskunstenaar Ed van Dijk die Arnout Visser (43) attendeerde op de glaswerkplaats. Die werd, bij een kloof op een hoogvlakte, in 1990 gebouwd door Anselm Croze, de zoon van ooit in de buurt gestrande Duitse hippies. Zijn ideaal was om de plaatselijke bevolking aan een inkomen te helpen. Een dwarsdoorsnede van de Keniase bevolkingsgroepen, inclusief Masai, leerde er met glas werken en verdient nu zo de kost. "Ze waren jarenlang bezig voor ze fatsoenlijk glas konden maken, dus expertise van buiten was welkom", zegt Visser.

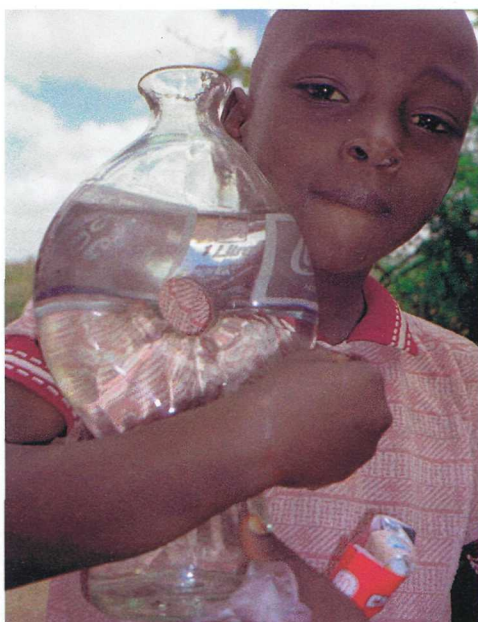
Bij gebrek aan beter werken ze vooral met scherven vensterglas, aangevoerd over de enige min of meer begaanbare weg vanuit de stad. "Ik probeer de kwaliteiten van de mensen, de locatie en de situatie te benutten. Dat glas is taai en een nachtmerrie om te blazen. Toch maken we mooie dingen. Aanvankelijk stapte ik er als baasje binnen, maar al gauw voelde ik mij meer een assistent van die handige kerels."

Aanpassen De eerste keren ging self-made collega-glasvormgever Simon

Barteling mee om ter plaatse met Visser te improviseren. "Na een lange droogte had het voor het eerst geregend. Een cactus brak, en wij bliezen glas in de holle cactus als in een mal." Een (wolkenkrabber)lamp ontstond door de glasmassa tussen extrusiebakstenen te blazen. Hij oogt amorf, maar op designigheid is Visser niet uit. "Ik liet wel eens oudere ontwerpen zoals mijn eigen wasmachine-raam-fruitschaal op wielen, of Starcks fruitpers, in Afrika uitvoeren. Als experiment. Het blijkt veel uit te maken of je iets in Tsjechië of in Kenia laat maken. Interessant hoe een plek zo'n vorm mede bepaalt. Als je weet hoe en waar iets gemaakt wordt krijg je wellicht meer sympathie voor het ontwerp. Dan komt het echt tot leven; iets wat in massale oplagen geproduceerde spullen nauwelijks doen. Voorwaarde is wel dat je regelmatig in Afrika terugkomt, dan bouw je samen ook iets op. Anders zakt het geheid in. Ik pas me aan. Eerst bracht ik ontwerptekeningen en malen mee, maar dat maakte de Kenianen nerveus. Nu stimuleer ik ze om met zijn tweeën of zijn drieën tegelijk aan iets te werken, zodat ze ook gecompliceerde vormen kunnen maken. En ik word niet boos, maar maak

grappen. Drank en versnaperingen erbij, samen een tactiek verzinnen. Met plezier maak je mooiere dingen. Dat is een belangrijke reden om daar te zijn. Even je hoofd niet bij Nederland. Beetje idealisme, boel scheppingsdrang."

Nutteloze gulheid Visser stuitte in Kenia, een toeristisch maar ook corrupt en crimineel land op de goedbedoelde, nutteloze gulheid van het Westen. "Verwassen kleren, afgedragen schoenen, brillen. Het gevolg is dat kleermakers, schoenmakers en het beetje eigen textielindustrie nog amper bestaan. Nieuwe spullen komen uit China met containers vol. Kost ook haast niks." Met aan elkaar gesoldeerde brillenglazen liet Visser een lampenkamp met facetten maken. "Brillen naar Afrika? Ze hebben veel betere ogen dan wij. De eerste versie van die lamp is overigens zoekgeraakt na de expositie in Nairobi. Dat soort dingen gebeurt daar." Visser zegt het nuchter, zonder zich druk te maken. Eerder ziet hij de humor ervan in: een prettig familietrekje van het geslacht Visser (oom Martin, de vormgever, oom Carel, de beeldhouwer en zus Carolijn, de onver-

“Voor Milaan is
het Bushglass
te weinig
avant-garde.
En wereldwinkels
willen geen
unieke, kostbare
stukken”

schrokken reisboekenschrijfster). Ook ontdekte hij grote hoeveelheden gedumpte Coca-Colaflesjes en de antivriesblauwe Bombay Sapphire ginflessen. “Er wordt nogal gezopen daar. Dat flessenglas is zuiverder dan het vensterglas, dus laat het zich ook mooier verwerken.” Voor de Designprijs Rotterdam 2003 zonden Visser en Barteling colaflesglazen kannen en vazen in. Indruk maakte een sculpturale Cola-glasklont in bijpassende krat. Omdat het Coca-Cola-logo vaak nog in het flessenglas te zien is werkt het onder meer een als sterk statement tegen multinationale consumptiedrang.

Condoomvaasje Visser maakt zich echter drukker over de vijf- tot zeshonderd AIDS-doden per dag en de vele AIDS-wezen in Kenia. Met condoomobjecten probeert hij het Afrikaanse taboe op het gebruik van voorbehoedmiddelen en AIDS te doorbreken. Hij maakte een reuzencondoomlamp en plakte daarop echte condooms. Die werden tijdens de expositie in Nairobi weggeplukt; precies wat Vissers bedoeling was. Een glazen condoommal doop je in latex. Na enige uren dro-

gen rol je het zelf gemaakte condoom er vanaf. Een glazen dildo is zo sekspeeltje, condoommaker en bloemenvaasje ineen: uitnodigend om te proberen. “Zo breng je het condoom op humoristische wijze onder de aandacht.” Het condoomvaasje verkocht Visser overigens aan Engelse bloemenkwekers in Kenia. “Als gadget. Maar dan hebben de makers en hun families zo’n condoomvaasje natuurlijk al gezien en uitgebreid besproken.”

Duur Afrika In Vissers atelier in Arnhem zijn de zendingen Bushglass gearriveerd. Soms gebroken. Nieuw is een traditionele blauwe bureaulamp met onbeweeglijke arm. Visser exposeert het Bushglass hier op verschillende locaties. Sieraden van bruin, massief bierglas en blauw Sapphireglas, gemaakt door Keniase ex-prostituties komen in Museum Van der Togt en bij galerie Lous Martin.

“Voor de beurs in Milaan is het Bushglass te weinig avant-garde. Wereldwinkels willen geen unieke, kostbare stukken. En ik hoef weer niet zo nodig goedkoop etnische cocktailglazen of nicknacks te maken.”

Visser financiert het project zelf en kan wel sponsors gebruiken: “Nederlandse verzekeringsmaatschappijen, Coca-Cola... Ieder verblijf kost mij zo’n € 5000. Dat kun je niet teveel doen. De medewerkers betaal ik drie tot vijf euro per dag; dat is een mooi inkomen voor ze. Om goedkoop te produceren moet je niet in Afrika zijn. Weet je hoeveel het versturen van zo’n container kost, met de nodige steekpenningen? Afrika is duur. Naar China ga je om er zelf beter van te worden. Daar nemen ze geen genoeg met kleine oplages, en kost een container met pallets gebruikskeramiek maar vijf of tien euro. Productiewerk, waar geen vormgever voor betaald wordt. Ook een zorgelijke ontwikkeling.”^{fin}
arnoutvisser.com